

V tujino.

Spisal Črt.

Tako sem bil zamišljen, da niti zapazil nisem, kdaj se je stemnilo. Hodil sem namreč že več ur po prašni, enolični cesti; že celi popoldan skoraj, a konca še ni hotelo biti dolge poti — do cilja je bilo še pol ure. Krajina, po kateri se je vila cesta, je bila pusta in dolgočasna; na vsaki strani srednje visoki, pol porasli z raznim drevjem, pol pa goli griči. Sprememba je bila samo ta, da je tuintam v bregu gori molela začrnela skala iz rjave zemlje in grozila vsak čas se utrgati in zbobneti doli na cesto. Na eni strani malo pod cesto je šumela srednje velika reka, valeč svojo umazano vodo vedno tik ceste, kakor bi se ne mogla ločiti od nje. Na drugi strani pa, nekaj metrov nad cesto v breg, je bila pa še ena pot in sicer železnica. Od časa do časa je prispel vlak, in vsak tisti čas sem se vzrl gor v okna, a videl nisem nikogar; kdo bo namreč gledal vedno tisti kraj, tiste gore in tisto enolično drevje in skale, ko se vozi že ure in vidi samo eno in isto. Samo parkrat se je primerilo, da je kak potnik pljunil ali vrgel čik skozi okno. In tako sem hodil sam, popolnoma sam po beli peščeni cesti.

Sem in tja sem se naslonil na ograjo pri cesti in zrl doli v vodo pod seboj, v črno, motno in umazano vodo, in tedaj se mi je zdelo, da šumljajo valčki in šelesti listje v grmovju vse bolj skrivnostno, nego sicer. Ali je bilo res tako, ne vem, meni se je tako zdelo.

In tedaj se je zgodilo, da sem zaslišal korake za seboj, vmes pa pritajen smeh in zamolkel govor, morala je biti velika družba ljudi. Ozrl sem se črez desno ramo, kdo in kaj je, pa v svoje veliko začudenje nisem mogel razločiti ničesar, zakaj stemnilo se je, ne da bi bil zapazil to. Družba za mano je postajala glasnejša in glasnejša, celo peti je poskušal nekdo s hripavim in zadvičnim glasom, pa je vselej sredi pesmi prekinil. Začel sem hoditi počasneje, da bi se jim pridružil. Pa tisti hip se je zaslišal glas iz družbe, tisti hripavo zadvični glas, ki je prej poskušal peti:

„Kdo šlepra tam spredaj? Ha?“

„Jaz sem, jaz“, sem hitro odgovoril, nevedoč komu.

„Jaz je lahko vsak tepec“, je zakričalo prav tik za menoj in me streslo močno za rame.

„No, človek božji, pusti mi vsaj glavo na vratu, da ti bom mogel odgovoriti! Prežekov sem, če me poznaš. Sitna muha!“

„Seveda, tam sem že večkrat dobil mošta.“

In tedaj sem bil že sredi družbe, broječe kakih petnajst ljudi, samih moških. Pa temno je bilo, da se nismo mogli videti med seboj. Onega človeka, ki je prej kričal nad mano, sem spoznal po glasu. Buhan so ga imenovali ljudje. Bil je po celi okolici razpjit za najhujšega pijanca. Prijel me je z roko okrog vratu in me pritisnil k sebi, da sem začutil njegov vroči dih, zoprno smrdeč po žganju in sadjevcu.

In šli smo, midva spredaj, opotekajoč se sumljivo po široki cesti sem in tja, da se je nama smejala družba, sicer molče stopajoč zadaj.

Moj tovariš je pa govoril:

„Kaj se bote nama smejali, osli neumni, ali ne veste, da greva v tujino, v tujo deželo, v Rumanijo (Rumunijo) dol sekat les in piti žganje. Ho! Ho! Saj Buhan ga rad pije in denar bo imel tudi. Ho! Ho!“

Govoril in kričal bi bil še dalje, pa nesreča je hotela, da sem se jaz spotaknil ob kamen in potegnil njega s seboj na tla, čemur se pri taki temi ni bilo čuditi.

Družba se nama je pa smejala.

Dalje ni hotel hoditi zraven mene, češ da ne znam hoditi in da ga bom pobil. V istem času je pa priplaval mesec izza griča po na pol jasnem nebu in možno je bilo videti drug drugega.

„Ali res greste v Rumanijo, kaj?“ sem vprašal.

„Gremo, gremo v tujino“, so mi odgovarjali.

„Kaj pa da podnevi ne?“ sem poizvedoval dalje, „podnevi je bolj prijazno in lepše hoditi.“

A tedaj se ni oglasil nihče, vsi so molčali, in šele čez nekaj časa mi je rekel čokat mož:

„Ako bi hodili podnevi, bi žene in otroci hoteli iti z nami do kolodvora in joka in vpitja bi ne bilo konca ne kraja. To pa izostane, če hodimo ponoči.“

Postalo je tiho okrog v družbi, celo Buhan je utihnil, samo šumenje reke v strugi, žvenk železa iz bližnje tovarne, ki ga je vrgel delavec na kup, in škripanje okornih cekarjev se je slišalo. Tudi solze so se prikradle marsikateremu izmed družbe iz oči in zdrknile po razoranem licu na tla v prah in pesek, in mi drugi smo jih pohodili, ne zmeneč se za solzo trpinovo.

Krajina pred nami se je razgrnila in v mesečnem svitu je ležal v dolini ves blesteč med drevjem velik trg. Zavili smo v ulico in obstali pred prvo gostilno, iz katere je prihajala godba. Buhan je takoj šel v njo, pa se hitro vrnil, rekoč: „Ne hodimo noter, ne! So sami Lahi notri.“

„O prokletu!“ je zakolnil robato mlad mož tik pred menoj, „oh, oh, mi hodimo v tujino za kruhom, v naš kraj pa prihajajo tujci jest naš kruh, nas pa pojajo drugam! Prokleti Lahi! Ne! ne Lahi, ampak grof, ki nam ne da dela in pita tuje.“

Buhan bi bil pa rad pil; zato je spravljaj družbo v drugo gostilno, pa nihče ni hotel iti.

„Vsi ste babniki“, se je hudoval. „Kisali bi se, a pili ničesar. O saj vem, da je doma vsak pred svojo babo prisegel, da ne bo požrl prej kapljice vina, dokler ne bo doma.“

Zaškripali so cekarji, pa so se dvignili in šli skozi trg na vlak. Spremljal sem jih do kolodvora. Petnajstletni deček, ki je moral tudi v tujino, je jokal, da se je razlegalo po trgu. Njegov oče ga je tolažil: „Ne jokaj, Franc! V tujini ti ne bo treba stradati kruha in naj te v uho piše domačija, ki je nam revnemu ljudstvu tuja kakor Rumanija.“

Kmalu so izginili v vozovih došlega vlaka. Oj vi delavci, vi trpini! Bog in sreča z vami vsepovsod.

(Dalje prih.)

Pristaši, zaupniki, širite „Mir“!